

Rikkakananhirssin ja viherpantaheinän leviämisen ennaltaehkäisy ja torjunta

Rikkakananhirssi -webinaari

21-04-2026

Jasmin Isotupa

Kasvinsuojelututkija

NSL Koetoiminta

Nylands
Svenska
Lantbrukssällskap

Sisältö

- Havainnot vuodelta 2025
- Leviämisreitit
- Leviämisen ennaltaehkäisy ja hallinta
- Yhteenveto

Kuvat: NSL Koetoiminta ellei toisin mainita

Rikkakananhirssi vuonna 2025

- *Echinochloa crus-galli*
- Ensimmäiset taimettuivat toukokesäkuun vaihteessa
- Nopea leviäminen jatkunut
- Sekä yksittäisiä uusia havaintoja että jo olemassa olevat kasvustot laajenneet
- Torjunnassa on myös onnistuttu
- Alueellista vaihtelua itämisaaltojen määrässä, myös lohko-kohtaista vaihtelua

Olemassa olevat kasvustot paikoin laajenneet

Jäi paikoin viljelykasvin kasvuston alle piiloon

On levinnyt myös peltojen ulkopuolelle...

...ja kaupunkialueille

Viherpantaheinä vuonna 2025

- *Setaria viridis*
- Ensimmäiset taimettuivat toukokuun lopulla
- Ei ole levinnyt yhtä nopeasti ja laajasti kuin rikkakananhirssi
- Jäänyt viljelykasvin alle piiloon
- Torjunnassa on myös onnistuttu
- Alueellista vaihtelua itämisaaltojen määrässä, myös lohko-kohtaista vaihtelua

Viherpantaheinä viljelykasvin alla piilossa

Leviämisreittejä

- Kylvösiemenet
- Rehut
- Lanta, olki
- Koneet, kengät ja maa-aines
- Eläimet ja linnut
- Tulva- ja kasteluvesi

- Erityisesti rikkakananhirssi levinnyt myös kaupunkialueilla

Leviämisen ennaltaehkäisy (1/2)

- Tiedä ja tunnista
- Tiedosta riskit ja leviämisreitit
 - Viljelyhygienia
- Useampi kierros pelloilla kasvukauden aikana
 - Useampia itämisaaltoja, riippuvainen kauden olosuhteista
 - Yksittäisten yksilöiden tai pienien kasvien havaitseminen voi olla hankalaa
- Jos tulee vastaan itselle vieras kasvi, kerää se mukaan ja selvitä mikä kasvi kyseessä

Leviämisen ennaltaehkäisy (2/2)

- Mikäli rikkakananhirssiä tai viherpantaheinää löytyy, merkitse sijainti huolella muistiin
 - Tee vähintään näihin paikkoihin useampia tarkastuksia vielä saman kauden aikana sekä tulevana kautena
- Kaikista ennaltaehkäisevistä toimenpiteistä huolimatta voivat levitä pelloille
 - Muun muassa eläimet, linnut, tulvavesi...
- Ylläpidä avointa keskusteluyhteyttä ja pyydä rohkeasti apua
- Leviämisen ennaltaehkäisy ja torjunta helpompaa mitä aikaisemmassa vaiheessa rikkakananhirssin ja viherpantaheinän huomaa

Leviämisen hallinta ja torjunta (1/2)

Ennaltaehkäisevien toimenpiteiden lisäksi:

- Mekaaniset toimenpiteet
 - **Kitkeminen – kitke kasvi kokonaan**
 - Haraus -> osa kasveista voi selvitä harauksesta
 - Niitto -> toipuvat usein niitosta, kasvavat matalina tai maata myöden, toistuvilla niitoilla voidaan kuitenkin onnistua vähentämään siementuotantoa
 - Kyntö -> siemenet haudataan maahan, vaatii pitkän kierron
 - Muokkaamatta jättäminen -> altistaa siemenet olosuhteiden muutoksille, vaikuttaa itävyyteen

Leviämisen hallinta ja torjunta (2/2)

- Viljelytekniset keinot
 - Viljelykierto, kilpailukykyiset viljelykasvit
 - Tiheät ja peittävät kasvustot
 - Syysviljat -> kasvustot peittäviä rikkakananhirssin / viherpantaheinän itämisen aikaan
 - Myöhäinen kevätkylvö -> ensimmäiset mahdollisesti itäneet ennen kylvöä ja näin torjuttavissa
- Kemiallinen torjunta
 - Hukkakauran ja juolavehnän torjuntaan soveltuvat valmisteet
 - NSL Försök – försöksrapport
 - ULRIKA –hanke 2025-2027 (MAKERA-rahoitteinen)
- **Tarkkaile peltoja ja varmista hallintakeinojen tehokkuus!**

Yhteenveto

- Leviämisreitit moninaisia
- Leviävät tehokkaasti ja voivat säilyä pitkään maan siemenpankissa
- Haasteita tuo:
 - Useat itämisaallot, suuri siementuotanto ja siemenpankin pitkäikäisyys, kasvuston joukossa piilossa kasvavat yksilöt
- Löydettävä toimivat keinot, jolla pitää hallinnassa ja saada siemenpankki laskuun
 - Vaatii pitkäjänteistä työtä ja vuosien tarkkailua ja torjuntaa
 - Vuosien ja lohkojen välillä voi olla eroja sekä kasvussa että torjunnan tehokkuudessa
- Rikkakananhirssi voidaan saada hallintaan, mutta siitä ei välttämättä päästä kokonaan eroon

Nylands
Svenska
Lantbrukssällskap

Jasmin Isotupa

+358 50 5785685

jasmin.isotupa@nsl.fi

Västankvarnvägen 446, 10230 Ingå st

www.nsl.fi

Kiitos!